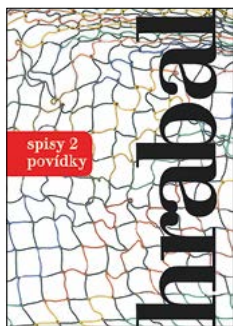

Nové vydání Hrabalových spisů začalo

Na sklonku loňského roku, kdy jsme si připomněli sto let od autorova narození, začaly v Mladé frontě vycházet spisy **Bohumila Hrabala** (1914–1997). Jako první vyšel svazek **Spisy 2 – Skřivánek na niti / Povídky** (editory jsou Václav Kadlec, Jiří Pelán a Claudio Poeta; svazek k vydání připravili Jiřina Zumrová a Karel Dostál a jako předmluva je použita studie Emanuela Frynty *Náčrt základů Hrabalovy prózy* z roku 1966). Hrabalovy sebrané spisy vyšly v 19 svazcích v letech 1992–1997 v Pražské imaginaci. Nová řada, rozvržená do sedmi svazků, tyto spisy nechce nahradit, chce předložit hrabalovský „kánon“, základní a reprezentativní podobu autorova literárního odkazu, jak se uvádí v ediční poznámce. Na letošní květen je naplánován svazek *Spisy 3 – Novely*, který bude obsahovat autorovy nejznámější novely (*Taneční hodiny pro starší a pokročilé*, *Ostře sledované vlaky*, *Postřiziny*, *Městečko, kde se zastavil čas*, *Něžný barbar*, *Obsluhoval jsem anglického krále* a *Příliš hlučná samota*). Sedmisvazkové spisy by měly postupně vycházet do roku 2017, kdy si připomeneme 20 let od Hrabalova úmrtí. *Spisy 2* obsahují čtyři povídkové sbírky: *Perlička na dně* (1963), *Pábitelé* (1964), *Inzerát na dům, ve kterém už nechci bydlet* (1965) a *Morytáty a legendy* (1968). Po mnoha peripetiích a bibliofilské knižičce *Hovory lidí* z roku 1956 byla *Perlička na dně* Hrabalovým oficiálním knižním debutem, po němž v rychlém sledu následovaly knihy další, včetně novel *Taneční hodiny pro starší a pokročilé* (1964) a *Ostře sledované vlaky* (1965), které v roce 1966 zfilmoval Jiří Menzel a o rok později za ně získal Oscara za nejlepší cizojazyčný film. Další Menzelova hrabalovská adaptace, *Skřivánci na niti* z roku 1969, natočená podle povídky *Inzerát na dům, ve kterém už nechci bydlet*, však putovala rovnou do trezoru a na své uvedení do kin si musela počkat až do změny poměrů v tehdejší Československu (film byl uveden v roce 1990). Ještě před *Ostře sledovanými vlaky* vznikly ale jiné hrabalovské adaptace, a to v podobě několika krátkých hraných filmů. V roce 1964 natočil Ivan Passer krátkometrážní *Fádní odpoledne*; to se mělo původně stát součástí povídkového filmu *Perličky na dně* (1965), ale nakonec bylo uvedeno samostatně. *Perličky na dně* se skládají z pěti povídek pěti režisérů, kteří tehdy stáli na počátku své úspěšné kariéry: *Smrt pana Baltazara* (Jiří Menzel), *Podvodníci* (Jan Němec), *Dům radosti* (Evald Schorm), *Automat Svět* (Věra Chytilová) a *Romance* (Jaromír Jireš); předlohy najdeme právě v Hrabalových sbírkách *Perlička na dně* a *Pábitelé*. Na tyto filmy se ještě volně váže středometrážní debut Juraje Herze *Sběrné surovosti* (1965) podle povídky *Baron Prášil* ze sbírky *Perlička na dně*. Podle Jana Lukeše (v knize *Diagnózy času*) se těmito filmy „završila etapa nástupu nové vlny a zároveň se manifestovala její různorodost a tvůrčí diferencovanost“. Na novém svazku Hrabalových spisů jsou cenné nejen povídky samotné, ale také ediční komentáře v podobě poznámek a vysvětlivek, soupisu recenzí, rozborů a studií a úryvků z nich.

Překnížkováno

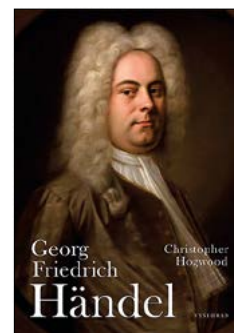
Literární vědec, kritik a vysokoškolský učitel **Jiří Trávniček** (1960) se systematicky věnuje průzkumu čtenářství a knižního trhu. Loni vydal se spoluautorem Zdeňkem Šimečkem publikaci *Knihy kupovati. Dějiny knižního trhu v českých zemích*, v roce 2013 soubor čtenářských životopisů lidí zabývajících se profesně knihami *Knihy a jejich lidé. Výzkum knižního trhu věnoval autor studie Čtete? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize* (2007) a *Čtenáři a internet. Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení* (2010). Nová kniha, vydaná stejně jako dvě předchozí v nakladatelství Host ve spolupráci s Národní knihovnou ČR, v tomto výzkumu pokračuje a má přiléhavý název **Překnížkováno. Co čtete a kupujete** (2013). Proč je ten název přiléhavý? Protože na českém knižním trhu je podle Jiřího Trávnička opravdu „překnížkováno“, vychází příliš mnoho knih. Některým to vadí, někteří jsou naopak rádi. Jaké jsou Trávničkovy závěry? Zajímavé jsou počty vydaných titulů v různých letech a jejich nárůst: v roce

1985 vyšlo 4 004 titulů, v roce 1990 vyšlo 4 136 titulů, v roce 1995 to bylo 8 994 titulů, v roce 2000 vyšlo 11 965 titulů, v roce 2005 už 15 350, v roce 2010 vyšlo 17 054 titulů a v roce 2013 pak 17 876 titulů! Podle J. Trávnička a aktérů anket (osobností kolem českého knižního trhu) se český trh „jeví jako poměrně naddimenzovaný („přecpaný“), trpící nedostatkem prostředků, ale přitom zároveň stabilizovaný a ve svém celku v zásadě funkční“. V knize autor dále zkoumá čtení a veřejné knihovny, nabývání knih a knižní trh, kolik máme doma knih, čas, který čtení věnujeme, co čteme a co nás nejvíce ovlivnilo, čtení časopisů ad. Např. nejčastějším způsobem nabývání knih je dárek, nákup v knihkupectví je až na třetím místě. A jak často čtete? 12 % respondentů odpovědělo, že denně, 35 % alespoň jednou týdně a 17 % alespoň jednou za měsíc. Zajímavé je pak třeba zkoumání téhož podle věku či vztah mezi čtením a zaměstnáním. Pro ty, kdo knihy nekupují, je hlavní překážkou jejich cena. Často také čtenáři tvrdí, že se na knižním trhu nevyznají. Najdeme zde ale i kapitolu o nejoblíbenějších autorech a knihách či řadu konkrétních odpovědí respondentů a samozřejmě množství tabulek a grafů.

Životopis G. F. Händela

Nevím, zda u nás někdy vyšla kniha věnovaná skladateli G. F. Händelovi (1685–1759), každopádně událostí je jistě vydání knihy **Georg Friedrich Händel** (vydal Vyšehrad, přeložila Vlasta Hesounová), jejímž autorem je britský dirigent, cembalista a muzikolog **Christopher Hogwood** (1941–2014), známý i u nás: v 60. letech byl mj. žákem cembalistky Zuzany Růžičkové, později spolupracoval s Českou filharmonií a zabýval se i hudbou Bohuslava Martinů. Jeho záběr byl velmi široký, především se však Hogwood věnoval interpretaci hudby barokní a klasicistní. Vedle J. S. Bacha je právě G. F. Händel (oba se narodili ve stejném roce) snad nejslavnějším skladatelem první poloviny 18. století. Kdo by neznal jeho oratorium *Mesiáš* nebo třeba *Vodní hudbu*. Ale Händelův odkaz je samozřejmě mnohem větší a také jeho život byl velmi pestrý. Na rozdíl od Bacha, který celý život strávil v Německu, byl Händel větším světoběžníkem. Narodil se v Halle, roky 1706–1710 strávil v Itálii a skoro celý zbytek jeho života je pak spojen s Londýnem, takže Händela si tak trochu přivlastnili i Angličané. A vlastně právem, protože spousta Händelových děl vznikla na anglické texty. Podle přání z otcovy závěti začal mladý Händel studovat práva na univerzitě v Halle, ale v roce 1703 odešel do Hamburku, kde hrál na cembalo v místní opeře a uvedl zde první dvě opery. Pak zamířil do Itálie a nakonec do Londýna. Zkomponoval přes čtyřicet oper a téměř třicet oratorií, dále spoustu kantát, duetů, písní, hymnů, koncertů, sonát aj. K nejslavnějším operám patří např. *Rinaldo*, *Julius Caesar*, *Orlando*, *Alcina* nebo *Xerxes*, z oratorií vedle *Mesiáše* např. *Vzkříšení*, *Ester*, *Saul*, *Samson*, *Semele* či *Juda Makabejský*. Zažil velkou slávu i úpadek opery v Londýně – proto začal komponovat oratoria. Po jeho smrti pak značná část díla upadla v zapomnění a následně se zase zájem o ně zvýšil. O tom všem píše Hogwood, citující množství zajímavých pramenů. K popularitě Händelovy hudby jistě přispěl i výborný a úspěšný životopisný film *Farinelli* z roku 1994 o slavném pěvci-kastrátovi, který skvěle zpíval i Händelovy opery; postava Händela je v tomto filmu vedle Farinelliho (Carla Broschiho) a jeho staršího bratra, skladatele Riccarda Broschiho, třetí nejdůležitější. O Farinelli ostatně píše ve své knize i Hogwood, protože Farinelli sehrál důležitou roli v soupeření Händelova londýnského operního souboru (většinu oper složil Händel pro Královskou hudební akademii) s konkurenční Šlechtickou operou, u níž byl Farinelli hvězdou, za níž se tahly davy obdivovatelů. Händel byl i hudebním ředitelem a s operami měl strhující úspěchy i katastrofální prohry. Na knize je cenný nejen čtivý, zasvěcený text, ale i bohatá obrazová příloha (téměř 100 ilustrací), podrobná chronologická tabulka (sestavěná händelovským badatelem Anthonym Hicksem), doslov napsaný autorem speciálně pro české vydání, či poslední kapitola *Händel a další generace*, věnovaná postavení skladatele a jeho díla po Händelově smrti až do dnešní doby. Nechybí samozřejmě ani bibliografie, rejstřík a rejstřík Händelových děl. Po knihách o Dvořákovi, Bachovi a Vivaldim tu máme další skvělý životopis hudebního velikána z nakladatelství Vyšehrad!

MILAN ŠILHAN